

Tisztelt Exellenciás Hölgyek és Urak, Miniszter Úr, Elnök, Főrabbi Urak!

Tisztelt Emlékező Honfitársaim!

Megemlékezésünk zárásaként engedjék meg, hogy a Holokauszt Emlékközpontot működtető Holocaust Dokumentációs Központ és Emlékgyűjtemény Közalapítvány kuratóriuma nevében megköszönjem, hogy jelenlétükkel hozzájárultak rendezvényünkhöz és csatlakoztak hozzánk a vészkorszak minden áldozatának emléke előtti főhajtás alkalmából.

Külön öröm számomra, hogy tiszteletadásunkon megjelentek a tragikus történetben érintett országok diplomáciai képviselői, a magyar állam intézményeinek, szerveinek képviselői, önkormányzatok és a zsidó közösségek vezetői, egyetemek, iskolák, sportegyesületek képviselői, történészek, levéltárosok, könyvtárosok, kutatók, az egész magyar társadalom legkülönbözőbb szegmenseinek tagjai, valamint a média képviselői, akiknek segítségével megemlékezésünk eljut hazánk minden jóakarató polgáráig. Mindenek felett azonban hadd köszönjem meg azoknak a túlélőknek a jelenlétét, akik a mai, nem könnyű időkben is éreztek magukban annyi erőt és elhivatottságot, hogy egy kádis illetve mécsesgyújtás erejéig, a tragikus történet élő tanúiként velünk legyenek. Küldetésünk során szeretnénk még sok-sok évig támaszkodni rájuk, az általuk felidézett történetekre, emlékekre.

Olyan cél érdekében dolgozunk, amelyért folyamatosan kell küzdeni. Sohasem mondhatjuk, a költőt idézve, hogy „megálljunk, mert itt van már a Kánaán!” Ennek érdekében fejt ki tevékenységét a Holokauszt Emlékközpont, dolgozik az emlékek, tárgyak, dokumentumok, egyszóval a történelmi bizonyítékok megőrzésén, küzd a holokauszt-tagadás és a holokauszt-történelem sajnos egyre gyakoribb torzítása, valamint az antiszemitizmus, a kirekesztés ellen. Az Emlékközpont munkatársai e cél érdekében kutatják, dolgozzák fel a történeteket, mutatják be az eseményeket a legszélesebb közönség számára nemzetközi konferenciákon, műhelybeszélgetéseken, különböző kiadványokban, tanulmányokban, honlapunkon és közösségi csatornáinkon, vagy éppen időszakos kiállítások segítségével.

Ez utóbbinak kiváló példája a ma este nyíló **Vidéki gettók - „... nem marad itt közülük hírmondó sem.”** című időszakos kiállítás, amelyet Önök megemlékezésünk végén, a kádis és mécsesgyújtás után az alkotók szakmai segítségével még a megnyitó előtt bejárhatnak.

Kérem, készüljenek fel arra, hogy nem lesz könnyű történet, amelyet zsinagógánk karzatán megismernek. Ugyan a német megszállás kellett ahhoz, hogy meginduljon a gettósítás és a deportálás folyamata és ezt a korabeli magyar államapparátus a megszállók akaratát teljesítve, sőt túlteljesítve együttműködően, lelkesen szolgálta ki. Alig akadt olyan hely, ahol a helyi közigazgatás megpróbálta volna emberi viselkedéssel mérsékelni a folyamat embertelenségét. A legtöbb helyen leírhatatlan kegyetlenség uralkodott, a kifosztott és gettókba kényszerített emberek megalázása, az

éheztetés és szomjaztatás, gyakori razziák, verések, az elrejtett értékek után kutató csendőrök és rendőrök kegyetlenkedései, hitközségi vezetők árammal történő kínzása, nők csendőrök előtt történő testüregvizsgálatai, idős rabbik agyonverése, a szörnyűségek elől öngyilkosságba menekülők száza... És mindennek ellenpólusaként a többségi társadalom közönye, vagy éppen a káröröm, amely a kiállításon is idézett újságcikkekből sugárzik.

Kérem, engedjék meg, hogy felolvassak néhány autentikus mondatot:

„Tudtuk, mi történik, tudtuk, mi készül, de nem hittük el, hogy ez ránk is vonatkozhat. Tudtuk, mi van a Mein Kampfban, tudtunk az Anschluss utáni atrocitásokról az osztrák városokban. Jöttek a menekülő cseh zsidók Magyarországra, és a magyar, de különösen a budapesti zsidók még mindig nem hitték el, hogy velük bármi hasonló rossz történhet. Gondoltuk, majd csak lesz valahogy. A családnk már összeterelve élt egy csillagos házban, én munkaszolgálatos voltam, de édesapám még mindig úgy gondolta, hogy ugyan, mi baja lehetne az ő családjának, hiszen őt szeretik a betegek.”

Így emlékezik vissza ezen vészterhes időkre a körünkben most megjelent Dr. Körmendi István orvos, aki túlélve a borzalmat, ma 99 évesen is hihetetlen humánussal, tisztességgel és tartással segíti, gyógyítja embertársait, mutatva a jó, a nemes diadalát, a rossz, az alantas, a gonosz felett.

Senkinek sem könnyű mai fejjel megérteni a történeteket, a kor egyidejű kegyetlenségét és közönyét, de különösen nehéz ez nekünk, akik a kevés túlélő leszármazottjai vagyunk. Akiknek egy név az Áldozatok Emlékfalán nem csak egy ismeretlen személyt jelöl, hanem egy soha meg nem ismert nagyszülőt, nagybácsit, unokatestvért, rokont vagy családnk barátját. Ezt az érzést szeretnénk megosztani, ezt kell megosztanunk minden jóindulatú emberrel, mert csak együtt, közösen tudjuk megakadályozni, hogy a holokauszt iszonyú áldozata ne legyen hiábavaló.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Kérem, fogadják hát szeretettel a tárlatot, amely azért is nagy eredmény, mert annyi más kulturális intézményhez hasonlóan, a Holokauszt Emlékközpont számára sem volt könnyű az elmúlt év. Látogatóink jelentős részét kitevő külföldi turisták számának számottevő csökkenése, valamint a járvány miatt óvatos iskolák által mérsékelt diákcsoportok száma érzékenyen érintette intézetünket. Ezzel egyidejűleg azonban folytatódott új partnerek keresése és bevonása is, amelynek az egyik legkiválóbb példája a Nemzeti Közszerzők Egyesületével történő együttműködés továbbfejlesztése. De hasonlóan előremutató együttműködés volt, amikor az Emlékközpont részt vehetett a belügyi állomány részére készített antiszemitizmusról, az az elleni fellépésről szóló online tananyag tartalmi gyarapításában. A nemzetközi együttműködés tekintetében külön kiemelném a franciaországi intézményekkel, szervezetekkel folyó kooperációt, különösen az oktatás terén és a HDKE részvételét több, a Nemzetközi Holokauszt Emlékezési Szövetség, az IHRA által támogatott projektben. Jelentős a határon túli kutatók mind szélesebb bevonása is az Emlékközpont tevékenységébe, hiszen, ha végezni kívánjuk a feladatunkat, a holokauszt magyarországi történelmének feldolgozását és

bemutatását, akkor figyelembe kell venni, hogy az áldozatok jelentős része az ország mai határain kívülről származott.

Úgy érezzük, minden áldozat vagy embermentő nevének feljegyzése, a vészkorszak történelmének megismertetése minden egyes tanulóval, érdeklődővel, nem más, mint főhajtás, tisztelgés az áldozatok emléke előtt. Munkatársaimmal így fejezzük ki tiszteletünket a hősök és a mártírok iránt.

Köszönöm figyelmüket!